

ლალი ჯოხაძე

დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ თარგმანისა და ინტერპრეტაციისათვის¹

თარგმნის დაწყება ჩემთვის მეტისმეტად მძიმე დროს – ჩემი შვილის, ტყუპისცალის, ვიას ტრაგედიისა და გლოვის დღეებს დაემთხვა. თარგმნის იდეა ეკუთვნოდა ფილოსოფიის დოქტორს, ქალბატონ დენიზა სუმბაძეს, რომელიც ყოველი შეხვედრისას დაჟინებით მასწავლებდა და ვიწყებ თუ არა საგალობლის თარგმნა. ეს საშუალო იმდენად შეუძლებლად მიმაჩნდა, რომ გულში მეღიმებოდა კიდევ. თუმცა სტუდენტებთან გულიანად ვმუშაობდი ახალი და ძველი აღთქმის ტექსტების ინგლისური და ქართული ვარიანტების შედარებაზე. ამას ყოველდღიური ფსალმუნების კითხვაც ემატებოდა, რაც შემოქმედებითი მუშტით აღმავსებდა. ცხადია, მხოლოდ ამგვარი ძლიერი განცდა და ემოცია აღმოჩნდა აუცილებელი ბიძგი, მოეცა ძალა, ყურადღება გადამეტანა ახალ საზრუნავზე – საგალობლის თარგმნაზე.

დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ ტექსტის დადგენისა და კვლევის საკითხს სხვადასხვა დროს არაერთი მკვლევარი შეხება: ივანე ჯავახიშვილი², კორნელი კეკელიძე³, შალვა ნუცუბიძე⁴, მანანა კაკაბაძე⁵, ნოდარ ნათაძე^{6,7}, ზურაბ ჭავჭავაძე^{8,9}, რევაზ ბარამიძე¹⁰, ნესტან სულავა¹¹, ლაურა გრიგოლაშვილი^{12,13,14} [და სხვ.¹⁵]. მათი ინტერესები სხვადასხვა იყო. ჩვენთვის განსაკუთრებით საჭირო და მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა ლაურა გრიგოლაშვილის კვლევები. მან თხზულება კოდიკოლოგიური, ისტორიულ-ფილოლოგიური, რელიგიურ-ფილოსოფიური და ლიტერატურული თვალსაზრისით შეისწავლა, განსაზღვრა მისი ადგილი ქართული კულტურის, ზოგადად, და ქართული ჰიმნოგრაფიის ისტორიაში, კერძოდ.

საგალობელი წარმოადგენს ჰიმნს, მიძღვნას უფლისადმი, რომელმაც ადამიანი თავის ხატად შექმნა. სამწუხაროდ, ქმნილება შემოქმედს ვერ პასუხობს სრულყოფილებით. ამის გამო „გალობანის“ ავტორი უდიდეს სინანულს გამოხატავს, სინანულს, რომელიც არასრულყოფილებისა და ცოდვილობის დასაძლევად და გამოსასწორებლად გვაქვს ბოძებული.

¹ წინამდებარე ნაშრომს შენიშვნები და კომენტარები დაურთო „ქართულმა აღმანახმა“ (რედ).
² ივანე ჯავახიშვილი. დავით აღმაშენებლის პიროვნება, შინაური პოლიტიკა და საკულტურო მოღვაწეობა // ქართველი ერის ისტორია, მეორე წიგნი. – თხზ. 12 ტომად, ტ. 2. – თბ., „მეცნიერება“, 1983. – გვ. 219-220.
³ კორნელი კეკელიძე. ისტორია დავით აღმაშენებლისა // ქართული ლიტერატურის ისტორია. წ. 2: ძველი ლიტერატურა. – თსუ, 1958. – გვ. 262-265.
⁴ შალვა ნუცუბიძე. ქართული ფილოსოფიის ისტორია / საქ. სსრ მეცნ. აკად., ფილოსოფიის ინ-ტი. – ტ. 2. – თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა და სტ., 1958. – 560 გვ.
⁵ მანანა კაკაბაძე. დავით აღმაშენებლისა და დემეტრე მეფის ლირიკა. – მნათობი, 1962, №4. – გვ. 136-143.
⁶ ნოდარ ნათაძე. რუსთველური მიჯნურობა და რენესანსი. – თბ., საბჭ. საქ., 1965. – გვ. 198.
⁷ მისივე. დროთა მიჯნაზე (მასალები რენესანსის პრობლემისათვის ქართულ მწერლობაში). – თბ., საბჭ. საქ., 1974. – გვ. 48-52.
⁸ ზურაბ ჭავჭავაძე. დავით აღმაშენებლის აღსარების კულტურულ-ისტორიული მნიშვნელობა // ლიტერატურათმცოდნეობა, კრიტიკა, პუბლიცისტიკა, თარგმანი – თბ., 1993. – გვ. 139-159.
⁹ ზურაბ ჭავჭავაძე. დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ შესწავლის მდგომარეობა // ლიტერატურათმცოდნეობა, კრიტიკა, პუბლიცისტიკა, თარგმანი / ზურაბ ჭავჭავაძე. – თბილისი, 1993. – გვ. 52-123.
¹⁰ რევაზ ბარამიძე. ნარკვევები ქართული მწერლობის ისტორიიდან / [რედ.: ნ. მახათაძე]; საქ. მეცნ. აკად., ქართ. ლიტ.-ის ინ-ტი. – თბ., მეცნიერება, 1990. – 269 გვ.
¹¹ ნესტან სულავა. დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ // XII-XIII საუკუნეების ქართული ჰიმნოგრაფია. – თბ., 2003. – გვ. 272-277.
¹² ლაურა გრიგოლაშვილი. წმიდა მეფე-აღმსარებელი // ნათელი ქრისტიკა. საქართველო. წ. 1. – თბ., 2003. გვ. 218-230.
¹³ ლაურა გრიგოლაშვილი. დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ კონცეფციისათვის // ქართული ლიტერატურის საკითხები, II, – თბ., 2011.
¹⁴ ლ. გრიგოლაშვილი. ქართული ჰიმნოგრაფიის ისტორიიდან. დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“. – დისერტაცია ფილოლოგ. მეცნ. კანდ. ხარისხ. მოსკო. – თბ., 1972.
¹⁵ გ. ხელიძე (1865), ნ. ურბნელი (1894), თ. ჟორდანი (1897), ა. ხახანაშვილი (A. Хаканов, 1897), რ. მეტრეველი (2008) და სხვ.

თხზულება მეფე-ავტორს წარმოაჩენს მაღალი მხატვრული აზროვნების პოეტად, რომელიც ჩასწვდა საღვთისმეტყველო არსის სიღრმეებს როგორც მთლიანად საგალობელში, ისე ცალკეულ გალობაში, თითოეულ ტროპარში, თითოეულ ფრაზასა და სიტყვაში. ჰაგიოგრაფიული ტექსტებში სიტყვებს უფრო მეტი ინფორმაციული დატვირთვა გააჩნია, ვინაიდან მათში ირეკლება ირაციონალური (საერთო-სარწმუნოებრივი, ზოგადქრისტიანული შეხედულებები). აქ თითოეული სიტყვა გვმოდვრავს, გვასწავლის და თანაც უმაღლესი ღვთაებრივი და ადამიანური ღირებულებების მატარებელია. ამგვარი ტექსტი დიდი სკოლაა სათნოებისა და სიყვარულისა, სიძარტლისა და ჭეშმარიტებისა, მაღლისა და მოწყალებისა.

ზოგს მიაჩნია, რომ მეცნიერება და სარწმუნოება ერთმანეთში მოურიგებელი და შეუთავსებელია. თუმცა სწორედ სიტყვაა მაგალითი ამ მორიგებისა და შეთავსებისა. იგი ჰაგიოგრაფიულ ტექსტში ლიტონი

როდია, საღვთო წერილიდან ამოკითხული და უბრალოდ გადმოტანილი, არამედ სიტყვა-კონცეპტია, რომელიც „გამეცნიერებელი სარწმუნოებისა და გასარწმუნოებელი მეცნიერების“¹⁶ წიაღშია ნაშობი – „ზოგი საგანია, თუ არ დაინახე, ვერ ირწმუნებ, და ზოგი კი იმისთანაა, თუ არ ირწმუნე, ვერ დაინახავ“¹⁷ ასეა სიტყვა-კონცეპტების შემთხვევაში. მარტივი, საკრალური საგნები ხშირად გამოხატავენ იმ წმიდათა წმიდას, რომელიც მათი ფორმის მიღმაა. ასეთი სიტყვების მნიშვნელობა მდგომარეობს მათ პოტენციურ თავისებურებაში, როგორც სიმბოლოებისა.

ჰიმნოგრაფიული თხზულებების საკმაოდ დიდი ნაწილის შექმნა დაკავშირებულია ისტორიულ მოვლენებთან, რომლებიც საგალობლებში მხოლოდ ალუზიურად აისახება. პირდაპირ ფაქტის ასახვა ამ ჟანრულ სპეციფიკას არ ახასიათებს. საგალობელი შორს ღვას ისტორიული დროისგან. კონკრეტული ფაქტი უთუოდ განზოგადებულია და არეკლილი, ზოგადქრისტიანული მსოფლმხედველობრივი შეხედულებების ფონზე გამოსჭვივის და პარალელურად შემოქმედის დამოკიდებულებასაც წარმოაჩენს. ალბათ, ქართული სიტყვის შემოქმედებითი პოტენცია დიდწილად ქრისტიანულ წიაღშია საძიებელი. ამ მიზნით ჰიმნოგრაფიული ჟანრისადმი განსაკუთრებული ინტერესი უნდა გამოვხატოთ.

ჰიმნოგრაფის მიზანი იყო არა თვითგამოხატვა, არა საკუთარი ღირსებისა და ნიჭის წარმოჩენა, არამედ ღვთაებრივი სიტყვის გადმოცემა. ამიტომ ავტორი მაქსიმალურად ზღუდავდა თავის ინდივიდუალურ ხელწერას და ბიბლიიდან უკვე ყველასთვის ცნობილი (ზოგჯერ უფრო შორეული წყაროებიდან მომდინარე) მხატვრული სახეებით მეტყველებდა, რომელიც გასაოცარი კონდენსირებული, შეკუმშული ვერბალური ნიშნით იყო გადმოცემული.¹⁸

ვინაიდან ჰიმნოგრაფია ზნობრივი აღზრდის საფუძველიც იყო, იგი ადამიანის თვითშემეცნების გამღვიძებელიც გახლდათ, რაც მის გონებას მარადიულ ღირებულებათა მოპოვებისკენ წარმართავდა, უადვილებდა სინამდვილესთან შეგუებას. ბუნებრივია, იგი ადამიანში ბადებს ამაღლებულის განცდასა და ლოცვის განწყობილებას, რაც მსმენელისა და მკითხველის გულისყურს იდეალურის, ზეციურის შესამეცნებლად მიმართავს.

ჰიმნოგრაფი სრულიად ახალს თითქმის ვერაფერს ეტყვის მკითხველს, რადგანაც ბიბლიას ემყარება და ამიტომ მისი ნათქვამი, მეტ-ნაკლებად მაინც, ნაცნობი იქნება ღვთისმეტყველებაში გაცნობიერებული ნებისმიერი მკითხველისთვის. აქ მნიშვნელობა იმას ენიჭება, რომ ყოველი სიტყვა, პირდაპირი თუ გადატანილი (მეტაფორული) მნიშვნელობით, გამოყენებული ახალ კონტექსტში, სხვაგვარ, ახლებურ ელფერსა და აზრობრივ დატვირთვას იძენს და იმდენად ინფორმაციულია, რომ ახალ აზრობრივ-ემოციურ ჟღერადობას, ახალ განწყობილებას აღძრავს. ის ესთეტიკურ სიამოვნებას ანიჭებს მკითხველს და ზრდის რა სულიერად, უქმნის მას ფართო ინტელექტუალურ ასპარეზს. ყოველივე ამას ხელს უწყობს საგალობლის რიტმი, რომელიც წინ წამოწევს ამა თუ იმ აზრსა და კონცეპტს, რადგან

¹⁶ ილია ჭავჭავაძე. სიტყვა თქმული გაენათის მონასტერში გაბრიელ ეპისკოპოსის დასაფლავების დღეს // თხზულებათა სრული კრებული 10 ტომად, – ტ. 4: ერი და ისტორია. წერილები სახალხო განათლების საკითხებზე. – თბ., 1955. – გვ.251-256.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ შტრ.: „ჰიმნოგრაფია ბიბლიური, ეგზეგეტიკური, კანონიკური, ჰიმნოგრაფიული მწერლობის ტრადიციებს, სახისმეტყველებას სტატისტიკური ფორმით იყენებს, რის გამოც იგი საღვთისმეტყველო ლიტერატურის უზოგადეს ჟანრად წარმოგვიდგება, ისეთ ჟანრად, რომელშიც ღმერთისადმი, გარესამყაროსადმი, წმინდანებისადმი ადამიანის მიმართება და მათდამი დამოკიდებულება საღვთისმეტყველო ლიტერატურის სახისმეტყველების კვალობაზე აისახება. თუ ეს აისახება, მაშინ ცხადია, ამგვარი ნაწარმოები პოეტურობითაა დაშინაარსებული, საგალობლის პარადიგმული აზროვნება პოეზიის მახასიათებელ თვისებათა რიგს განეკუთვნება“ (6. სულავა, ქართული ჰიმნოგრაფია: ტრადიცია და პოეტიკა, თბ., 2006. გვ. 16) (რედ.).

ის სიტყვასთან უშუალო კავშირშია. ეს კი თავის მხრივ განსაზღვრავს საგალობლის მხატვრულ ღირებულებას – რამდენად შეესატყვისება ავტორის სიტყვა საზოგადოების ცნობიერებას არა მარტო აზრობრივ-თემატურად, არამედ ესთეტიკური და ემოციური ფორმებითაც. მით უმეტეს, რომ საგალობელი, თავისი ღრმა ესთეტიკურ-შემეცნებითი ფუნქციით ერთგვარი ხიდია მოკვდავობიდან უკვდავობისკენ: იგი სიტყვით და რწმენით ღმრთის წვდომის საშუალებაა; ხვეწავს რა ადამიანის სულს, აფაქიზებს და აღამაზებს მას. კომუნიკანტები – საგალობლის შემსრულებელი თუ მსმენელი, მკითხველი თუ აღმქმელი – მიელტვიან უფალთან ყოფნას. საგალობლის შესრულებისას ირგვლივ მარადიული, მისტიკური ნათელი ივანებს, რაც ჰიმნოგრაფიული თხზულების სიმბოლოურობითაა განპირობებული, ამიტომაც ამდიდრებს და ამაღლებს მკითხველისა და მსმენელის შინაგან ბუნებას, დაფარულის ხედვის უნარს.

ჩვენი მიზანი არ არის საგალობლის ირგვლივ არსებული საკმაოდ მდიდარი ლიტერატურის მიმოხილვა-შეფასება. ჩვენ შევეცდებით დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ მხოლოდ მხატვრული სიტყვის ღირსების, მისი ინფორმაციული პოტენციალისა და კომპოზიციურ-სტილისტური თვალსაზრისით წარმოვჩინოთ – თუ რა როლს ასრულებს სიტყვა მხატვრული თარგმანის შესრულებისას უცხო ენაზე.

სტრუქტურულ-კომპოზიციური ანალიზი გულისხმობს მთლიანად საგალობლის ავტორის პრინციპების გათვალისწინებას, თითოეული გალობის რაობის არქექტი პთან, ანუ ბიბლიურ გალობებთან მათ მიმართებას და გააზრებას თარგმნის პროცესში.

ბუნებრივია, საგალობლის ავტორის სუბიექტური განცდა და სინანული ჩადენილი ცოდვების გამო, მისი გოდება ქრისტიანული სჯულმდებლობის კანონთა შეუსრულებლობის გამო, სავსებით მიესადაგებოდა ჩემსავე სულიერ მდგომარეობას. ყველაფერმა ამან კი განმაცდევინა ჭეშმარიტებასთან სიახლოვის სიხარული იმ ძნელებლობის წაშლს. ის ღრმა შექმენებით-ესთეტიკური ფუნქცია, რომელიც ჰიმნოგრაფიულ პოეზიას და მხატვრულ სიტყვას გააჩნია, სწორედ რომ მართებული ნუგეში აღმოჩნდა ასეთ დღეებში.

დავუბრუნდეთ საგალობლის ტექსტის თარგმნის საკითხს და დავიწყოთ სათაურით, რომელიც მთლიანი ტექსტის ერთიან კონცეპტუალურ ფორმას წარმოადგენს. *Canon of Repentance*-ში გალობა, როგორც *Canon*-ის შესატყვისი, თავიდანვე იწვევს მკითხველს სადისკუსიოდ. სავსებით მართებულად გაამაზვილა ყურადღება ზურაბ ჭავჭავაძემ, რომ გალობანი კანონს ნიშნავს და რომ ის არ არის ნაწარმოების სათაური ამ სიტყვის ჩვეულებრივი მნიშვნელობით. პოლემიკას განაგრძობს ლაურა გრიგოლაშვილი იმის აღნიშვნით, რომ მკითხველს ჰიმნოგრაფიული სათაური თავიდანვე განუმარტავდა, რასთან უნდა დაემყარებინა მიმართება: ცხოვრებასთან, ქებასთან, მარტვილობასთან, თუ გალობასთან. სათაურის თარგმნა როგორც *Prayers of Remorse* (როგორც დოდონა კიზირიას თარგმანშია) არ მიგვაჩნია მართებულად. ვინაიდან გალობანი ნიშნავს, არც მეტი არც ნაკლები, კანონს (იხ. ზ. ჭავჭავაძე, 1984¹⁹, ლ. გრიგოლაშვილი, 1986²⁰). ამასთანავე ინგლისური სიტყვის *repentance*-ის ნაცვლად *remorse*-ის ხმარება დაუშვებელია, ვინაიდან ნაწარმოებს ეკარგება ის პოლიფონიურობა, რომელიც გააჩნია ინგლისურ *repentance*-ს საპირისპიროდ მისივე სინონიმ *remorse*-თან. ეს უკანასკნელი ერთი რეგისტრით დაბლა სწევს იმ ამაღლებულ კონცეპტს, როგორცაა *Canon of Repentance*. უახლეს ენციკლოპედიურ ლექსიკონში პირდაპირ მითითებულია, რომ *repent*-ს გააჩნია მონანიების რელიგიური სემაქმედების გამოსწორებით; ხოლო *remorse* – უფრო სიბრაღული-სინანულის გაგებითაა განსაზღვრული და მას ყოველდღიურ არაფორმალურ, არაოფიციალურ რეგისტრს მიაკუთვნებენ.

მოცემული ტექსტის თარგმნისას უპირატესობა ზემოთ მოყვანილ ორ სინონიმს შორის პირველს ენიჭება, რის დასტურადაც მოვიშველიებთ გამოჩენილ ამერიკელ ენათმეცნიერსა და ბიბლიის ტექსტის უბადლო მთარგმნელს იუჯინ ნაიდას [(1914–2011)], რომელმაც ჩაატარა კომპონენტური ანალიზი აღნიშნული წყვილისთვის²¹. ასეთი გულმოდგინება მოითხოვა ზედმეტად მიახლოებულმა სინონიმურმა სიტყვებმა: *repentance, remorse* და *conversion*, რომლებიც ხშირად პრობლემებს უქმნიან მთარგმნელებს. აღნიშნული სიტყვების შეპირისპირებით

¹⁹ ზ. ჭავჭავაძე. დავით აღმაშენებლის აღსარება [გალობანი სინანულისანი] // ცისკარი. – 1984. №10. – გვ. 149-155.

²⁰ ლ. გრიგოლაშვილი. დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“ მხატვრული სახისათვის [მხატვრული სახის სპეციფიკის განსაზღვრა, მკითხველზე ემოციური ზეგავლენის საშუალებები და შედარება ანდრია კრიტელის „დიდ კანონთან“] // ცისკარი, 1986, № 5. – გვ. 147-157.

²¹ Eugene Albert Nida, Charles Russell Taber. The Theory and Practice of Translation. – [First Published for the United Bible Societies 1969, in series: Helps the translators, vol. 8; reprinted 1974 and 1982]. – Brill Leiden-Boston, 2003. P. 66-67.

სემანტიკური ანალიზი ასეთნაირად წარმოჩინდება:

Repentance (მონანიება)	Remorse (სინანული)	Conversion (მოქცევა)
1. bad behavior (ცუდი საქციელი)	1. bad behavior	1. bad behavior
2. sorrow (ნაღველი)	2. sorrow	2. –
3. change of behavior (საქციელის შეცვლა, გამოსწორება)	3. –	3. change of behavior

სამივე ტერმინს ერთი საერთო კომპონენტი გააჩნია – ფსიქოლოგიური გამოცდილება და ქცევის ფაქტორი. გარდა ამისა, დამატებითი კომპონენტებიც მნიშვნელოვანია, მაგრამ არცთუ ისე კონტრასტული. *Repentance*-ს რელიგიური კონოტაცია აქვს და მიანიშნებს ეპიტიმიაზე – ეს ცოდვის გამოსყიდვაა მონანიებით. *Remorse*-ის საერთო კომპონენტი სინანულია რაიმე საქმის ჩადენის გამო, მაშინ როდესაც *repentance* მიუთითებს ქმედების გამოსწორებასა და აზროვნების შეცვლაზე მონანიებით. გარდა ამისა, სამივე სინონიმს გააჩნია ტემპორალური პრიორიტეტის სისტემა. მაგალითად, *repentance* ჯერ მიუთითებს ცუდ საქციელზე, შემდეგ სინანულზე ჩადენილის გამო და ბოლოს, ამ საქციელის დაგმობასა და გამოსწორებაზე. დანარჩენ ორ შემთხვევაში პირველადი ყურადღება გადატანილია სინანულსა და არასწორ ქცევაზე. დაგმობა-გამოსწორება უყურადღებოდაა დატოვებული. *Repentance*-ში კი ეს კომპონენტი არა მარტო უყურადღებოდ არაა დატოვებული, არამედ მთავარ, პრინციპულ თემად წარმოჩინდება.

როგორც ცხადად ჩანს, სამივე სემანტიკური ნიშანი სახეზეა *repentance*-ის შემთხვევაში, სადაც მესამე სემა *change of behavior* განსაზღვრავს იმ სახეს, რისთვისაც შეიქმნა დავით აღმაშენებლის გალობანი. მართლაც, თუ გადავხედავთ მთელი გალობის ტექსტს, დავრწმუნდებით, რომ აღნიშნული სიტყვა თემატურად ზემოჩამოთვლილი ლექსიკური მნიშვნელობების სემანტიკურ ბირთვს წარმოადგენს.

ტექსტში მრავლადაა მიმოფანტული სიტყვები ერთი და იგივე სემანტიკური ველიდან: I გალობაში: აღსარება, აღმსარებელი, მომნანიებელი (*penitent-repentant*); III გალობაში (გამრავლებული ცოდვების ჩამოთვლა): *ვნებანი ბილწნი, კაინის მკვლელებრივი ცნობაჲ, სეითის ძეთა ღირწებაჲ, ძეგვიპტელთა გულმძიმობაჲ, ქანანელთა ჩუეულებანი...* (*iniquity of dwellers, Cain's murderous mind, perverseness of Seth's sons, the sodomy of giants, Egyptians' inhumanity, ill habits of Canaanites...*); IV გალობაში: ცოდვების მიტევა – *redeem the sins*; V გალობაში გრძელდება გამრავლებული ცოდვების ჩამოთვლა, მიტევა და შეწყალება ღვთისშემობლისგან; VI გალობაში – კვლავ ცოდვები, მაგრამ სიტყვის თავიდან დაბადება, ანუ ახალშობა იმათი, ვინც შერყვნა ღვთიური სიტყვა; VII გალობაში – ღვთიური სიტყვის თავიდან აღდგენა – ქრისტეს დაბადება; VIII გალობაში – ვედრება პატიებისა და ცოდვილთა მოქცევა; IX გალობაში – *ახალ ხატყოფა*, კვლავ აღდგენა (*restore*) სინანულის – *repentance*-ის მეშვეობით. ჩამოთვლილი არსებითი სახელები სიტყვის ინფორმაციულობის სხვადასხვა ხარისხზე კი არ მიუთითებს, არამედ წარმოაჩენს აღნიშნულ ცოდვათა ბუნების მრავალსახოვნებას.

დავითის გალობანის გაგება ანდრია კრეტელის „დიდი კანონის“ გარეშე გაძნელებოდა. ამ ბიზანტიელმა ჰიმნოგრაფმა და მღვდელმთავარმა შემოიტანა კანონების ჟანრი²² ნაცვლად წინათ არსებული კონდაკის ჟანრისა. მსგავსება ამ ორ ძეგლს შორის აღიარებულია ქართველ მკვლევართა მიერ, რომლებიც მიუთითებენ გალობანის მკვეთრად განსხვავებულ მხატვრულ სახეზე სიუჟეტური თვალსაზრისითაც. „დიდი კანონის“ სიუჟეტური ხაზი ვითარდება სპირალურად: ხან ღვთაებას მიმართავს, ხან თავის სულს ეხმიანება. ის ხან გოდებს ცოდვების გამო, ხან თავს სინანულისკენ მოუწოდებს. ცვალებადია გმირის განწყობილებაც, ღრმა სევდის წილ ისადგურებს იმედი და სასოება.

დავითის სინანულის საგალობელში გმირის ღაღადისი მიმართულია ღვთაებისადმი. მთელი ძეგლის მანძილზე იგი უზენაესს ეხმიანება, რომელიც გასწავლის ნათელი რწმენით, ზეაღმაფრენი ინტონაციითაა დაგვირგვინებული. დავით აღმაშენებელი თავისი თხზულებისთვის ირჩევს ორიგინალურ მხატვრულ სტრუქტურას, რომელიც მსგავსად მარკუს ავრელიუსის „ფიქრებისა“, ან ნეტარი ავეუსტინეს „აღსარებისა“, მუდამ აღელვებს სულიერ ფასეულობათა რაობაზე დაფიქრებულ კაცს, ასკვნის ლაურა გრიგოლაშვილი²³.

²² უფრო ზუსტად, ანდრია კრეტელი ჩვენამდე მოღწეული ყველაზე ადრეული კანონების ტექსტების ავტორად გვევლინება. ამ ჰიმნოგრაფიულ ქმნილებათა სრულყოფილება და, როგორც საღვთისმეტყველო, ისე მხატვრული ღირებულება გვაფიქრებინებს, რომ მას ჰყავდნენ წინამორბედნი (რედ.).

²³ დავით IV აღმაშენებელი. გალობანი სინანულისანი / [წინასიტყვ. ავტ. ლ. გრიგოლაშვილი; რედ. გ. თევზაძე]. – თბ., 1989.

– 47 გვ. – პარალ. ტექსტი რუს., გერმ.

ყოველივე ზემოთქმული კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს სათაურში *repentance*-ის შესაბამის ფუნქციურ დატვირთვას და მის ადეკვატურობას ინგლისურში. ამგვარად, ნათელია, სათაურის თარგმანს როგორც *Canon of Repentance*, რატომ მივიჩნიეთ უფრო გამართლებულად. თარგმანს ხომ კულტურათა დიალოგს უწოდებენ და კომუნიკაციის ერთ-ერთ სახედ მიიჩნევენ. იგულისხმება მსგავსებისა და კონტრასტების მიგნება ორივე ენის ფორმებსა და კულტურებში; ამ ფორმებისა და მათი მნიშვნელობის ეკვივალენტობის დადგენა კი მათივე ფუნქციის წინა პლანზე წამოწევით მიიღება. ჯერ მთლიანი ტექსტის ფუნქცია განისაზღვრება და შემდეგ ამ ფუნქციების გადანაწილება ხდება ლექსიკურ, გრამატიკულ და სტილისტიკურ სტრუქტურებში.²⁴

I გალობა ეყრდნობა წმინდა წერილს (*გამ. 15,1–19*). იგი იწყება ღმრთისადმი მიმართვით, მსგავსად წმინდა წერილისა. ავტორი მოცემულ თემაში იყენებს რჩეულ სიტყვებს ღვთის პატივის მისაგებად; მეორე მხრივ, იგი მოწიწებით მიმართავს სიტყვას, რომელიც იგივე ღმრთია და მოიცავს ყოვლისმომქმედ ძალას. სიტყვით შეიქმნა ეს სამყარო, რომლის ენერგია და ყოვლისმომცველობა უსასრულობაშია. ესაა მიზეზი, რომ პოეტში ივანებს შიშისა და სიხარულის გრძნობა ერთდროულად. შიში უფლობს იმის გამო, ვაითუ ვერ შესძლოს შესაფერისად შექება. სიხარულს განიცდის იმის გამო, რომ იგი ამოირჩია ღმრთმა სიტყვის ფარული აზრის აღსრულებისთვის, სიღრმისეული პოტენციალის გახსნისთვის, ადამიანური ვალის მოხდისთვის.

I ტროპარი აგებულია პარალელიზმის პრინციპით და აქაც, ისე როგორც მთელ პოემაში, სათაურისეული სიტყვის *repentance*-ის ლექსიკურ-სემანტიკური ვარიანტების განფენით ექსპლიკაციურად გვთავაზობს მის ახსნა-განმარტებას. შეადარეთ *penitent*-ის (მომნანიებელი, აღმსარებელი) დეფინიციური მნიშვნელობები: 1. *Penitent, a person willing to atone*; 2. *a person undergoing the sacrament of penance*. კატაფორული დეიქსი „რომელმან“ ძველ ქართულ მწერლობაში გვხვდება ღვთაების აღმნიშვნელად და მას შეესატყვისება ინგლისურში არქაული ეკვივალენტი *thou*, რომელიც იდენტურ ნიუანსს გადმოსცემს.

კვლავ დავუბრუნდეთ I გალობის I ტროპარს, რომელიც დასაბამს იღებს პავლე მოციქულის ეპისტოლეში, სადაც ნათქვამია: „*სახელისა მიმართ იესო ქრისტესისა ყოველი მუხლი მოდრეკს ზეცისათანი და ქუეყნისათანი და ქუესკნელისათანი და ყოველმან ენამან აღუაროს, რამეთუ იესო ქრისტე არის უფალი სადიდებლად ღმრთისა და მამის*“ (*ფილ. 2, 10-12*). ინგლისური ვარიანტი ასეთია: *“At the name of Jesus every knee should bow in heaven and on earth and under the earth, and every tongue confess that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father”*. ზეცისა და ქუესკნელის არსთა მუხლმოდრეკა ზეგრძნობად ასპექტშია წარმოდგენილი. მართლმორწმუნენი უზენაესის წინაშე იდრეკენ მუხლს მსგავსად იმ არსებებისა, რომელთაც არ გააჩნიათ ფიზიკური სხეული, მაგრამ თავიანთი სულიერი არსით მუხლმოდრეკილნი არიან.

ორიგინალის ბჭარში *მეცაო, სიტყუაო, აღმსარებელსა მოძხედენ* სიტყვა-ლოგოსი სამპიროვანი ღმრთის მეორე პირს, ქრისტეს აღნიშნავს, რომელსაც შესთხოვს დავითი შენდობას: *Thou, O, Word, hearken to me, a penitent*. ჩვენი ღრმა რწმენით *a penitent* – *აღმსარებლის* ადეკვატობის ამსახველია იმავე ანალიზით, რომელიც წინა გვერდზე *repentance*-ზე მსჯელობით დავადგინეთ, ხოლო *hearken* წარმოადგენს არქაულ ვარიანტს სიტყვისა *to hear (Hearken archaic. to give careful (respectful) attention; listen carefully to, to hear)*. ამ უკანასკნელის გამოყენებით ისევ დაიკარგებოდა რელიგიური, ამაღლებული მიმართვის სემა შეადარეთ: *Hear Thou, O word, the voice of my supplication*.

აღსანიშნავია კიდევ ერთი დეტალი. ყველა გალობა დასათაურებულია, მაგრამ ეს არც ერთ თარგმანში – არც რუსულ, არც გერმანულ და არც დოდონა კიზირიას ინგლისურ თარგმანში არაა შენარჩუნებული. კომპოზიციურად ეს ფაქტი კვლავ ემყარება ჰიმნოგრაფიული სქემის ბიზანტიურ მოდელს, სადაც თითოეული საგალობლის თემა განსაზღვრულია: I გალობა – *უგალობდიოსა (Praise be to the Lord Most High)* – ქების წარგზავნა, მიმართვაა ზეარსისადმი.

თანაზომიერება დედანსა და თარგმანს შორის არ არის სქემატური, მოძებნილია მხატვრული აზრის რეალობის გასაღები, რომელიც ხიაზმური²⁵ პარალელური კონსტრუქციებითაა გადმოცემული,

²⁴ ლალი ჯოხაძე. სიტყვის ინფორმატიულობა როგორც მხატვრული ტექსტის წარმოქმნისა და ორგანიზების ლინგვისტური საფუძველი: დის... ფილოლ. მეცნ. დოქტ. 10.02.04. – თსუ. – თბ., 2005. – 300 გვ.

²⁵ ხიაზმი – რიტორიკული ფიგურა, რომლის არსი სიტყვათა ორი პარალელური რიგის შემაჯავნელი ელემენტების თანამიმდევრობის შეცვლაში – ვჯარედინულად გადაადგილებაშია, ე. ი. ერთ რიგში ამ ელემენტების ჯერი პირუკუა წარმოდგენილი მეორე რიგში იმავე ელემენტების განლაგებასთან შედარებით. ამ გზით წარმოჩინდება აზრი ან ემოცია, რომელიც უამისოდ ჩრდილში დარჩებოდა. ნიმუშები: 1. *შაბათი კაცისათს დაებადა, და არა თუ კაცი შაბათისათს (მარკოზი 2, 27)*; 2. შექსპირთან:

რათა ინგლისელ მკითხველს მიახლოებით მინც წარმოედგინა ორიგინალის პოეტური სიტყვის ძალა, გაეგო მელოდიისა და სულის გამოძახილი^{26,27}.

დავითთან სიტყვა იმდენად ღრმად გაბრძნობილი და ღვთიურია, რომ ლაღად მიჰყვება ქრისტიანულ ლიტურგიასა და ჰიმნოგრაფიაში დამკვიდრებულ კომპოზიციურ სქემას²⁸. ეს ღვთაებრივ სიტყვასა და ჭეშმარიტებასთან მიახლოებული ადამიანის სულია. აღნიშნული გარემოება წარმოშობს განწმენდილ, ჯანსაღ სულისკვეთებას მკითხველში/მთარგმნელში – სიტყვა იღებს მკურნალის ფუნქციას. სტილისტური ფრეიმინგი – საწყისი და ფინალური მიმართვები, რომლებიც თავის თავში შეიცავენ სადიდებელ ჰიმნს, საგალობელში გამოიხატა *სიტყვაო*-თი, რომელიც სიტყვა-ლოგოსს გულისხმობს. გალობანის ავტორი მასვე მიმართავს ფინალშიც, ოღონდ სიტყვის *ახალ ხატყოფით*: „სული კუალად-შობისა^A“, „მარტო, სრულო, სამ-მხოო, ერთ-ცისკროვნებაო“; „ნათელი ნათლითა უფლისა^Aთა“; „და ნათელსა ზემთა საუკუნეთასა“.

შობილი ყრმა, ხორცმესხმული სულისაგან წმიდისა და მარიამისაგან ქალწულისა, მაცხოვრარა, რომლის მსგავსად და ხატად შეიქმნა პირველი ადამიანი. *ახალ ხატყოფა*^A ნიშნავს ადამიანში ქრისტეს დაბადებას²⁹. ამრიგად, ადამიანი, რომელშიც ცოდვის გამო შეიბღალა ხატება ღვთისა, კვლავ უნდა დაემსგავსოს ღმერთს – განიდარცვოს ძველი და შეიმოსოს ახალი ხატება. ამ პროცესს გამოხატავს სწორედ ჰიმნოგრაფია, რომელიც გვევლინება ადამიანის სულის ფერისცვალების მასწავლებლად. თუ რუსთველს დავესესხებით, *მით ვისწავლებით, მოგვეცეს შერწყმა ზესო მწყობრთა წყობისა*, ანუ ყოველი სიტყვა, ცოდნა იმდენადაა ღირებული, რამდენადაც გვახლოებს ღვთიურ ჭეშმარიტებასთან, რათა მოგვეცეს შეცნობა და სწრაფვა ზეციური მოქალაქეობისა, სინანული უღვთო ცხოვრებისა, ძლევა საცდურთა სიმრავლისა, ძალი და შეწევნა დაცემათაგან აღდგომისა და აღმართებისა.

ყველა ჭეშმარიტი სასულიერო ნაწარმოები ღვთივშთაგონებულა, სულიწმიდით ნაკარნახევი, მით უმეტეს, საგალობელი.

გთავაზობთ ამ ნაწარმოების ჩვენეული თარგმანის ტექსტს თავიდან ბოლომდე.³⁰

If it be now, 'tis not to come; if it be not to come, it will be now; if it be not now, yet it will come: the readiness is all: since no man has aught of what he leaves, what is't to leave betimes? (W. Shakespeare. The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark. 5, 2, 232ff).

²⁶ ალბათ ამის გამოა, რომ ცნობილი ამერიკელი ენათმეცნიერისა და ნიუ იორკის ბიბლიის თარგმნის საზოგადოების საპატიო წევრის იუჯინ ნაიდსაგან ასეთი შეფასება მივიღეთ: “I was pleased to receive your letter of May 23 and the excellent booklet of David the builder of Georgia. The English translation is excellent. And I, definitely pleased to have this fine piece of liturgical material” [„ნაიაბოვნები ვარ თქვენი წერილით, დათარგმნულით 1997 წლის 23 მაისით, და შესანიშნავი პატარა წიგნით საქართველოს მეფის დავით აღმაშენებლის შესახებ. ინგლისური თარგმანი საუცხოოა, აღტაცებული ვარ ასეთი მშვენიერი ლიტურატურული მასალით. პატივისცემით. ი. ნაიდა“]. ტექსტს ვაქვეყნებთ ქ-ნ ი. მერაბიშვილის თანხმობით, რომელსაც ეკუთვნის წინამძებარე წერილი ი. ნაიდსაგან (ავტ.).

²⁷ აქვე გვინდა მერე ამერიკელი მოღვაწის, ბიბლიის გავრცელების საზოგადოების, საქართველოში საერთაშორისო საგანმანათლებლო თეოლოგიური ცენტრის ხელმძღვანელის დევიდ ჯილბერტის აზრი გავაცნოთ: „დიდი სიამოვნებით წავიკითხე ქ-ნ ლალი ჯოხაძის თარგმანი, დავით აღმაშენებლის „გალობანი სინანულისანი“. თუმცა ორიგინალის თაობაზე ვერაფერს ვიტყვი, მაინც ვიგრძენი, რომ მთარგმნელმა შეძლო მოეებნა არა მარტო შესატყვისი პოეტური სტილი, არამედ დაენახებინა ღვთის მაძიებელი ადამიანის გული. მეფის სევდა გამოწვეულია სინდისის ქენჯნით, რომელმაც შეიცნო ღვთის სიწმინდე, უზენაესობა, მრავალმოწყალეობა და სამართლიანი მსჯავრი. აღნიშნულ ტექსტში შეიგრძნობა მეფის სულის სიღრმე თავისი ცოდვების აღსარებისას ყოვლისშემცნობი უფლის წინაშე. იგი შეწევნასა და მეოხებას ითხოვს ღვთისმშობლისაგან, რამეთუ მისმა ძემ იტივრთა კაცთა მოღვმის მიძიე ცოდვები და დღესაც გვიხმობს: „შემომიდექით დამამრავლნი და დამძიმებულნი და აქ ჰპოვებთ სიმშვიდეს“. ქართული ლიტურატურის ამ ღირსშესანიშნავი ნიმუშის ლალი ჯოხაძისეული თარგმანის დაბეჭდვა, ვფიქრობ, მისცემს ინგლისურად მოლაპარაკე სამყაროს შესაძლებლობას, გაეცნოს და შეაფასოს არა მარტო ეს პოეტური თხზულება, არამედ გაეცნოს საქართველოს ისტორიასა და მის ღრმა რწმენას“. შდრ.: წინასიტყვაობა || დავით აღმაშენებელი, „გალობანი სინანულისანი“, თბ., 1996 (თარგმნა ლ. ჯოხაძემ).

²⁸ ქრისტიანული ჰიმნოგრაფიის ტრადიციის მიხედვით, II გალობა იკითხებოდა მხოლოდ დიდ მარხვაში. ვინაიდან ავტორი დიდი სიზუსტით იცავდა აღნიშნულ ტრადიციას – საეკლესიო ტიპიკონს, ჰიმნოგრაფიაში დამკვიდრებულ ბიზანტიურ კომპოზიციურ სქემას, II გალობა გამოტოვებულია (ავტ.). იხ. დავით აღმაშენებელი. „გალობანი სინანულისა“, თბ., 1996 (ინგლისურ ენაზე თარგმნა ლ. ჯოხაძემ). ამით დავით აღმაშენებლის გალობანი განსვავდება ანდრია კრეტელის „დიდი კანონისგან“, რომელშიაც მერე გალობას ავტორი არასოდეს ტოვებს (რედ.).

²⁹ ადამიანს, რომელიც მიისწრაფვის მიეახლოს პირველსახეს, აღადგინოს ხატი ღვთისა, მისაბად მაგალითად აქვს ჯვარცმის მისტერია. ამ გზით ხორციელდება *ახალი ხატყოფა*^A. ახალი ადამიანი მერედ იშვება მერე ადამისგან (ქრისტესგან). სინანულის გზაზე კვდება ძველი და იბადება ახალი ადამიანი (რედ.).

³⁰ რედაქცია უცვლელად ბეჭდავს რა მთარგმნელის მიერ მოწოდებულ ტექსტს, თავს მოვალედ თვლის, აღნიშნოს ერთი უზუსტობა, რომელიც მე-8 გალობის პირველ მუხლში ვითარ *თიჯად უბნისად*-ის არასწორ ინტერპრეტაციას უკავშირდება. უბანი ნიშნავს ერდოს, ბანს (იხ. სულხან-საბასთან), მიწურ სახურავს, რომელიც დაფარულია თიხატყეპნილით. აი, ამ მიზნით გამოსაყენებელი თიხის მოპოვებას ადარებს ავტორი ოქროს დაუზღვებას. შესაბამისად, *hay of the meadows* არაადეკვატურ თარგმანად შეიძლება ჩაითვალოს და სასურველია შეიცვალოს, მაგალითად, *clay for the roof covering*-ით ან სხვა შესატყვისით (რედ.).

დავით აღმაშენებელი გალობანი სინანულისანი King David the Builder. Canon of Repentance

უგალობდითსა

1. რომლისაცა წინაშე
ქედ-დადრეკილ არს ყოველი,
მუკელი ყოველი მოდრკების და ენად ყოველი
შენსა
კმობს აღსარებასა,
მეცა, სიტყუაო,
აღმსარებელსა მომხედენ!
2. ხატსა თვსსა მამსგავსე
და საკრველად გრძნობადისა
და გონიერისა მყოფობისად დამაწესე
შენებრ
არსთა სიტყუებისა
ჩემ შორისცა შეკრებითა,
ხოლო მე უმადლო გექმენ.
3. ბუნებითი რად ძალნი
არა სჯულთაებრ ვიჭუმიენ
მსგავსებისაგან დავაკლდი და დავკბადე ბოროტი,
ხოლო
ხილულთა-მიერსა
გემოვნებასა
ვრცელად განუხუენ გრძნობანი.
4. ქალწულო, ბრალეულთა
თავმსდებო, რომელმან სიტყუად
განაზრქე ჳორციითა და კარვითა მიწისადათა,
სიზრქე
უსასოებისად
განმძარცუე, რადთა
მონანული შეგივრდე შენ!

განძლიერდითსა

1. ბუნებითსა რად პორფირსა
თვთმფლობელობასა თანა
მეფობისაცა შარავანდნი
მარწმუნენ, ხოლო
მე ვნებათა ბილწთა
მონად მივჰყიდე თავი,
რამეთუ „რომლისაგანცა ვინ
ძლეულ არნ, მისდაცა დამონებულ არნ.“
2. კაენის მკვლელებრი ცნობად,
სეთის ძეთა ლირწებად,
გმირთა სილოდით მავალობად

Praise be to the Lord Most High

Thou before whom
every neck is bowed
and bent is every knee
and every tongue confesses
Thou, O, Word,
hearken to me, a penitent.

Thou madest me in thine own image,
a natural entity
of the material and spiritual,
enlightening me with wisdom
as a being like unto Thee;
but ungrateful I proved to be.

I betrayed my own nature,
moving away from Thy image
and I gave birth to evil,
turning all my thoughts
refractorily
to all that is visible and lustful.

O, Virgin, shield of all sinners,
Thou who didst invest the word with flesh
in a tabernacle material,
remove my burden of despair
So that I, repentant,
should fall prostrate before Thee!

Thine Is The Power . . .

By Thee I have been granted
my crown and my kingship
but I have succumbed, like a slave
to filthy lusts;
for he that has been defeated
is a slave to his conqueror.

Cain's murderous mind,
the perverseness of Seth's sons,
the immorality of giants,

ხუთ ქალაქელთა შეგინებისა მწვრუკ -
უფროდს ვამრავალწილე,
ვითარცა რად აღმართ-მსრბოლმან
მდინარემან უკეთურებისამან.

3. მეგვპტური გულმძიმობად,
ქანანელთა ჩუეულებანი,
მსხუერპლვად ნაგებთად, ზმნად და სახრვად,
კოწოლი თმათად
და სხუანი, რომელთად
შენ ჰბრძანე არა-მსგავსებად,
უწარმდებესად მოვიგენ
თვთ მათ პირმშოთა სახეთასაცა.

4. ამისთვის იყო ქალწული
და ჯორც-ქმნად სიტყვსად, რადთა
დედობრივთა ოხათა მიერ
ცხოვნიდნენ ცოდვილნი,
რომელთა პირველი,
საშუალი და დასასრული, მე
ვარ, ვითარცა უფსკრული,
შესაკრებელი ბილწებისა ღუართად!

მესმასა

1. ისრაელისა მეფეთა
ვჰბაძევედ, გარნა უსჯულოთა
და რავდენ მეძლო, ვსცდებოდე
მაღალთა ზედა
კუმევისა, და წარმართთა აღრევისა მიერ,
და ძალთა ცისათა თაყუანისცემისა.

2. ზენადს მოძრაობისა
ასურასტანული ზმნობად,
და ცთომილთა ვარსკულავთა
და უცთომელთა
კრებად და განყრად, სუფ და ბედი და შობის დღე,
ვითარ საღმრთოთა უსმენელმან, ვიჩქურენ.

3. ელლინთა მიერ ვერ ცნობად
სიბრძნითა ღმრთისადთა ღმრთისად
და შემოქმედისაგან
შექმნილთა მიმართ
ცვალებად თაყუანისცემისად სრულ-ვყავ, რაჟამს
თითოეულსა ვნებისა კერპსა ვჰმსახურე.

4. ამისთვის ღმერთ-მამაკაცებრ
მოქმედ იქმნა ზეშთა ღმერთთად,
რადთა კაცებრ უწყოდნის
ვნებანი ჩუენნი
და ღმრთებრ იცხნიდეს ბრალთაგან, რომელთა
ღმრთისმშობელად ქადაგონ
ქალწული დედად!

ღამითვანსა

1. შჯულნი დავთრგუნენ
წიგნისა [ნი], და ახალი ბუნებითურთ,

the iniquity of dwellers in pentapolis,
I have multiplied all these
to the utmost,
like an up-flowing torrent of evil.

Egyptians' inhumanity,
the ill habits of Canaanites,
braiding of tresses,
sacrifices to idols,
- all that defies Thy will,
have I adopted sacrilegiously
exceeding them in licentiousness.

Therefore came the Virgin
and the incarnation of the Word
that through her motherly intercession
salvation should be granted to sinners,
among whom I am the first, the next and the last,
as a fathomless gulf
fed by torrents polluted!

Hearing the Voice

Emulating the kings of Israel
in their lawlessness alone
I sinned without restraint,
I incensed the heights
I consorted with pagans
and worshiped the power of heaven,,

Assyrian soothsaying,
read from the movement of the celestial orb,
from the coming together and the separation
of mobile and immobile stars,
belief in doom and fate,
in the day of my birth -
all this I espoused,
unheeding sacred predestination.

I embraced the Hellenes' ignorance
of God's sacred wisdom,
their worship of His creatures,
instead of the True God,
I worshiped the idols
of all my irrepressible passions.

For this he became Man - God,
our Lord Most High, so that in man's image
he should experience our sufferings,
and in the Divine Hypostasis.
He should redeem the sins of those
who believe in the Virgin Mother of God.

Of the Night

I violated the writing of the tables of stone
and broke the laws of Nature,

და შჯულისა შენისა მოწამე, შჯული
გონებისად, ცოდვისა
და ჯორცთა შჯულსა დავაძონე.

2. თითოეულთა
მწვეტაგან შეზავებულსა მწვეცსა ვემსგავსე,
მრავალ-გუარსა და მრავალ-ხატსა
და სხუა ჟამ სხუებრ
ხილულსა და მკსენარსა
ბუნებისაებრ თითოეულისა.

3. არა შევეძრწუნდი
მანგლისაგან მფრინვალისა, რომელი
შურსა სიკუდილისასა მიჰკვდის, რომელნი ჩემებრ
მიღმემად ცრულ ფიცვიდენ
განსაკრთომელსა სახელსა შენსა.

4. ამისთვის სისხლთა
ქალწულებრივითგან ჯორცნი ღმრთისანი
და ახალი შეზავებად, ღმერთი და კაცი,
რადთა იოხდეს ღელად
ჩემებრ განწირვით უსასო-ქმნილთა!

ღალადყავსა

1. სოლომონისადსა
წურბლისა მსგავსად ვერ მაძლარი
სხუათა სოფლის კიდეთა ვეძიებ დაპყრობად
და ღმრთისა საზღვართა ვაბრალობ,
ვითარცა მცირეთა და უნდოთა
ჩემისამდე უძლებებისა და გულისთქუმისა.

2. ბოროტად გარდავჰკვედ
საზღვართა და შევკვრთე სახლი სახლსა,
და აგარაკი აგარაკსა, და უუძღურესთა
მივკვხუეწე ნაწილი მათი,
და ვიღუწიდ უმეზობლობასა,
ვითარცა მარტოდ ვმკვდრობდი
ქუეყანასა ზედა.

3. მბრძოლ ვექმენ ყოველთა
წესთა შჯულისა შენისათა
და ქორწილთა მიერ ხენეშთა ვჰმძლავრე
საწოლსა ჩემსა,
და სახეთა მიერ ბოროტთა
მიცემითა ვაცოდვე ერი ჩემი,
ვითარცა მეფეთა მისთა - ისრაელი.

4. ამისთვის ქალწული
ღელად და შობად ახალი
სიტყვსად, რადთა ახალი ხატყოფად
მეორედ მისცეს
ცოდვით განრყუნელთა მისთა,
ღელობრივთა რად ოხათა ბრძმედითა
დაადნოს ყოველი ნივთი შეცოდებისად!

კურთხეულ არსა

1. ვეცხლი, ვითარცა
მიწად და ოქროდ, ვითარ თიჯად უბნისად ვიუნჯენ,

and the laws of the mind
that corroborate Thy law,
and submitted them to the sinful and carnal.

I became like a monster –
a fusion of various beasts
multifarious and many – faced
in their image and ferocity,
reflecting the nature of each
beast enclosed within me.

I did not quail before the smiting sickle
threatening death to those like one
who constantly swear false oaths
by Thy miraculous name.

Therefore from the virginal blood
the Divine flesh was brought forth
and His new unity – God and Man,
So that the Mother should defend sinners
hopeless like me!

Shout to God with Crles of Joy

Insatiable like Solomon's horse-leech
I strove to subjugate
alien lands,
in my greed and lust
I considered small and insignificant
the original bounds ordained by God.

I violated borders arrogantly
and joined house to house
and laid field to field
I took from the infirm their share
thinking of one thing only,
that I alone
should dwell upon this earth.

I arose against all laws
by sinful evil-doing,
I defiled my bed
giving a bad example to my people,
I disgraced them as the kings of Israel
disgraced their people.

Therefore the Virgin Mother came
and the Word was born
to create anew
the image of those who defiled
it with their sins,
so that the Mother's intercession
should melt in the furnace of repentance
every one that has sinned!

Blessed Are Those...

I swept up silver like dust,
I gathered gold like hay of the meadows

თაყუანის-ვეც ანგაპრებისა მამონას
ვითარ-იგი ძუელთა მათ -
ბაალს და ასტარტეს და ქამოსს საძაგელსა.

2. სიტყუად წმიდად და
ბჭეთა ზედა მამხილებელი მოვიძულენ, ხოლო
მლიქნელთა ძმაცული სივერაგე ვითნე,
და შემასმენელთან
დავიტკებნ მზრახვანი
და ცრუნი განვსცენ მსჯავრნი.

3. ცრემლნი ქურიეთანი
და ობოლთა ბრგუნელი ტირილი არ შევიწყალე,
არა განუხუენ ნაწლები მოქენეთა,
უფროდსა, შენ, ქრისტეს,
რომელი იზრდები
მცირედითა ზრდითა მათითა.

4. ამისთვის შობად
ღმრთისად ადამიანისაგან დედაკაცისა,
რადთა მიწით შობილთა კაცთა ცთომასა,
ვითარცა ღმრთისა დედად
დაჰქსნიდეს ქალწული
და იოხდეს ცოდვილთა!

აკურთხევდითსა

1. ესენი ვცოდენ, სახარებისა სჯულთა
და მცნებათა შენთა შინა
მცემელთა რად ყურმილისა მიჰყრობასა
და გლახკათათვს განშიშულებასა,
და რადთურთით არა ფიცსა
შენ, სჯულის-მდებელი ჩემი, ჰბრძანდები
და გულისთქუმით მიმხედველობასა
განსრულებად მრუშებად დასდები.
2. დაღათუ ესრეთ განვზრწენ ყოველნი
გრძნობანი და ყოვლად ზრწნილება ვიქმენ,
გარნა არავე აღვიხუენ ჴელნი,
არცა დავდე სასოებად ჩემი
ღმრთისა მიმართ უცხოვსა, არცა
უცხო-თესლი რადმე სარწმუნოებად
საწურთელ ვყავ სულისა, გარეშე მისსა,
რომელი მასწავეს ღმრთისმეტყუელთა შენთა!
3. და აწ, მომდრეკელი მუჯლთა გულისათად
ვკმობ, ვითარცა სხუად მანასე,
მილხინე, მ მუუფეო, მილხინე
და ნუ წარმწყმედ ცოდვათა შინა,
და ნუ იკსენებ ძვრთა ჩემთა,
და ნუ დამსჯი მე ქუესკნელთა თანა,
რამეთუ შენ ხარ ღმერთი მონანულთად,
ამაღლებული ზესკნელს ცათა ძალთაგან!
4. საკუთრად ღმრთისმშობელად
გქადაგებთ, უზრწნელო
ქალწულო, და გურწამს, ვითარმედ
პატივი ხატისა შენისად შენდამო

and worshiped the Mammon of cupidity
as Baal, Astrate and the abominable Chamos
were worshiped erstwhile.

I came to abhor the word of righteousness
and those who denounced judges,
and I regarded with approbation
the insidious perfidy of serviles.
With enjoyment and pleasure
I lent ear to the advice of informers
and pronounced false judgments.

I took no pity on the tears of widows
nor on the weeping and moans of orphans
I opened not my heart to the needy
and through that - to Christ himself,
who gets his sustenance from their poor fare.

Therefore the Lord God was born
of a woman on the Earth,
so that she, the Virgin Mother
should absolve the delusions
of men dwelling upon the Earth,
and should protect the sinners!

Seek Blessing and Forgiveness...

These are all my sins: I broke the laws
of the Gospels and Thy laws
that demand a man to turn
his other cheek to him who has struck him,
and to give his clothing to beggars,
Thou, my Lord, hast forbidden swearing oaths
and condemned as adultery
succumbing in one's thoughts to carnal lust.

Although I have distorted my feelings,
although I have become so perverted,
I have not abjured from the true faith,
I have not set my hope upon another god,
and have not delighted my soul with another creed,
I have only followed that I learned from divines.

And now, bending my knee, in my heart I
entreat,
Like another Manasseh - have mercy upon me, Lord,
Have mercy upon me and condemn me not for my sins,
O hold not against me my misdeeds,
Do not condemn me to the nether world,
For Thou art the God of the penitents
born high above the universe by angels
of Heaven!

O virgin eternal and undefiled,
verily we worship Thee, as Mother of God,
and we believe that the honours paid to
Thy image

წილმოვალს, ღმრთისმეტყველებრ,
და ცოდვილთა მოქცევასა
ანიშებ მის მიერ, ვითარცა ცხად-ჰყოფს,
თეატროდ იგი მრჩობლთა სოფელთად,
სიკეთე ეგვპტისად, ღირსი მარიამ!

ადიდებდითსა

1. ჟამი რად წულილთა და ჳმელთა
აღმოფშვნათად წარმოდგეს,
ზარი მეფობისად წარცდეს და დიდებად დაშრტეს,
შუებად უქმ იქმნენ,
ყუავილოვნებად დაჭნეს,
სხუამან მიიღოს სკიპტრად,
სხუასა შეუდგენ სპანი,
მაშინ შემიწყალე, მსაჯულო ჩემო!
2. გან-რად-ელოს წიგნი დღესა შინა სასჯელისასა
და მე ქედ-დადრეკილი წარმოვიდგე განკითხვად,
მსაჯული მართლ სჯიდე,
მსახურთა რისხვად ქროდის,
მართალნი ნეტარებდენ,
ცოდვილთა ჰგუმდეს ცეცხლი,
მაშინ შემიწყალე,
იესუ ჩემო!
3. ვანადთგან აღსარებით გრძნობად
და შეკრებად იწყო
ბუალი ბუალსა თანა და ნაწევარი ნაწევარსა,
და განჳმელთა მოჰბერა
სული კუალად - შობისად,
მწრამს, ვითარმედ აღვსებად
სრულ-ყოს ღმერთმან ჩემ შორის
ყოვლისავე სინანულით აღდგომისად!
4. მარტო, სრულო, სამ-მზეო, ერთ ცისკროვნებაო,
განმინათლე მხედველობითი სულისად, რადთა
გიხილო ნათელი
ნათლითა უფლისადთა,
სულითა ღმრთისადთა,
გამოგვბრწყინვო მაშინ
დაუსრულებელთა საუკუნეთა!
5. არად უხილავს მზესა ქალწული დედად
თჳნიერ შენსა,
არცა ჩემოდენ ბრალეულსა - ნათელი მისი,
გარნა მე შენითა
ოხითა, დედოფალო,
ვესავ ხილვად ნათელსა
მისა შენისასა
და ნათელსა ზემთა საუკუნეთასა!

according to the Holy Writ are translated to Thee
that Thou convert sinners with the help of
Thy image.
This is attested to by the sight of two worlds –
O treasure of Egypt, Revered Mary!

Glory to HIm

When comes the time of the elements
raging wild,
When the end has come of the reign of a king,
Then the glory of kings has faded,
Then joys are pasted and flowers are faded,
Another will take up the scepter,
And the army will follow another,
Then have mercy upon me, O my Judge!

When on Doomsday the Book is opened
and I, on my knees stand before Thee
to be condemned, and Thou, O Lord
will give thy supreme judgement,
when the ire of the angels shall be roused
and the blessed shall rejoice
and the sinners are cast into the flames
Then have mercy upon me, O Jesus mine!

Knowing that according to his promise
He will bring to life and join
bone to bone, and joint to joint,
I believe
that with his dexter hand
God will restore
all my sinful body;
after my repentance!

O Thou Simple and Perfect,
Three in one undivided,
in three suns united,
clear the sight of my spirit
that I might see light
in the light of the Lord
and then the Son of endless ages
shall shine forth ever and ever!

The sun had never yet seen a Virgin Mother,
only Thou, Mother of God,
and sinner that I am,
I have not yet approached Thy light
but through your intercession
I hope to see the light of Thy Son
And the light of everlasting ages!